

This Question Paper consists 35 questions and 4 printed pages.
अस्मिन् प्रश्नपत्रे 35 प्रश्नाः एवम् 4 मुद्रित पृष्ठाः सन्ति ।

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमाङ्कः

Code No. 62/S/N
गूढसंख्या

SET No. A
स्तवकः

VEDA ADHYAYAN
वेदाध्ययनम्
(245)

Day and Date of Examination
(परीक्षादिवसः दिनाङ्कश्च)

_____

Signature of two Invigilators 1.
(निरीक्षकयोः हस्ताक्षरम्)

_____

2.

_____

सामान्या निर्देशाः :

- 1 अनुक्रमाङ्कः प्रश्नपत्रस्य प्रथमपृष्ठे नूनं लेख्यः ।
- 2 निरीक्ष्यतां यत् प्रश्नपत्रस्य पृष्ठसंख्या प्रश्नानां संख्या च प्रथमपृष्ठस्य प्रारम्भे प्रदत्तसंख्या समाना न वा । प्रश्नक्रमः सम्यग् न वा ।
- 3 वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् (क), (ख), (ग), (घ) एषु विकल्पेषु युक्तम् उत्तरं चित्वा उत्तरपत्रे लेख्यम् ।
- 4 समेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्धारितसमये एव लेख्यानि ।
- 5 उत्तरपत्रे आत्मपरिचयात्मकं लेखनम् अथवा निर्दिष्टस्थानं विहाय अन्यत्र क्वापि अनुक्रमाङ्कलेखनं सर्वथा वर्जितमस्ति ।
- 6 स्वस्य उत्तरपत्रे प्रश्नपत्रस्य गूढसंख्या नूनं लेख्या ।
- 7 समेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया एव लेख्यानि ।

VEDA ADHYAYAN

वेदाध्ययनम्

(245)

परीक्षासमयावधि: (Time) होरात्रयम् (3 Hrs)]

[पूर्णाङ्कः (Full Marks) : 100

निर्देशाः :

- (1) अस्मिन् प्रश्नपत्रे [A] भागे 10, [B] भागे 10, [C] भागे 10 [D] भागे 5 इति आहत्य 35 प्रश्नाः सन्ति ।
- (2) प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्यासु (अङ्काः × प्रश्नाः = पूर्णाङ्काः) इति एवम् अङ्कान् निर्दिशति ।
- (3) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।

[A] दशानां युक्तं विकल्पं चिनुत ।

1×10=10

(1) को वेदः सर्वप्रथमम् आविरासीत् ?

(क) यजुर्वेदः

(ख) सामवेदः

(ग) ऋग्वेदः

(घ) अथर्ववेदः

(2) हलायुधः शुक्लयजुर्वेदस्य कस्याः संहितायाः भाष्यं लिखितवान् ?

(क) माध्यन्दिनस्य

(ख) काण्वस्य

(ग) ऐतरेयस्य

(घ) गोपथस्य

(3) वशिष्ठविश्वामित्रयोः संवादः कस्मिन् वेदे अस्ति ?

(क) ऋग्वेदे

(ख) सामवेदे

(ग) यजुर्वेदे

(घ) अथर्ववेदे

(4) यजुर्वेदीयः पुरोहितः कः ?

(क) अध्वर्युः

(ख) होता

(ग) ब्रह्मा

(घ) उद्गाता

(5) वेदस्य पर्यायशब्दः -

(क) तन्त्रम्

(ख) आगमः

(ग) संहिता

(घ) दर्शनम्

- (6) गायत्रीच्छन्दसि साकल्येन कति अक्षराणि विद्यन्ते ?
 (क) 24 (ख) 30
 (ग) 34 (घ) 16
- (7) शुनः शेषोपाख्याने हरिश्चन्द्रस्य पुत्रस्य नाम किम् ?
 (क) पूर्णचन्द्रः (ख) रोहितः
 (ग) पुरुरवाः (घ) शुनःशेषः
- (8) दिवसे विद्यमानस्य सूर्यस्य नाम किम् ?
 (क) मार्तण्डः (ख) वरुणः
 (ग) सविता (घ) मित्रः
- (9) शयते इत्यस्य लौकिकं रूपं किम् ?
 (क) शयति (ख) शयितः
 (ग) शेते (घ) शेरते
- (10) तेजस्विन् इत्यत्र मत्वर्थे विनिप्रत्ययः केन सूत्रेण ?
 (क) अस्मायामेधास्रजो विनिः (ख) बहुलं छन्दसि
 (ग) छन्दसि परेऽपि (घ) छन्दसि च

[B] दशानां यथानिर्देशम् उत्तराणि लघूनि लिखत ।

2×10=20

- (1) को नाम प्रचयस्वरः ? 1+1
- (2) महीधरः कुत्र जन्म अलभत ? सः कस्य वेदस्य भाष्यं कृतवान् ? 1+1
- (3) विनियोगपदस्य कः अर्थः ? विनियोगः कतिविधः, के च ते ? 1+1
- (4) नैयायिकाः वेदस्य पौरुषेयत्वम् अनित्यत्वं च किमर्थं स्वीकुर्वन्ति ? 1+1
- (5) उषस्सूक्तं कस्मिन् वेदे अन्तर्भवति ? उषस्सूक्तस्य ऋषिच्छन्दोदेवतानामानि लेख्यानि । 1+1
- (6) पूषदेवतायाः अपरं नाम किम् ? कथं तस्य पूषा इति नाम ? 1+1
- (7) छन्दसि निष्टयर्क्यदेवहूय – इति सूत्रं सम्पूर्णं लिखत । सूत्रस्यैकम् उदाहरणं लिखत । 1+1
- (8) सोममर्हति यः इति सूत्रेण कः प्रत्ययो विधीयते ? किं चात्र उदाहरणम् ? 1+1
- (9) ओजस्यम् इति पदस्य कोर्थः ? किं चात्र यत्प्रत्ययविधायकं सूत्रम् ? 1+1
- (10) नभस्यः इत्यत्र कः प्रत्ययः ? किं चात्र सूत्रम् ? 1+1

[C] दश अनतिदीर्घोत्तरैः समाधत्त ।

4×10=40

- (1) यागस्य प्रकाराः कति ? होमं यथाधीतं व्याख्यात ।
- (2) वेदस्य कालविषये बालगङ्गाधरतिलकस्य मतं संक्षेपेण आलोचयत ।
- (3) समानो मन्त्रः समितिः समानी – इति मन्त्रं सम्पूर्णं लिखित्वा तस्यार्थं लिखत ।
- (4) अभि नो नर्यं वसु वीरं प्रयतदक्षिणम् । वामं गृहपतिं नय – मन्त्रमिमं व्याख्यात ।
- (5) यावन्तः पृथिव्यां भोगा यावन्तो जातवेदसि ।
यावन्तो अप्सु प्राणिनां भूयान् पुत्रे पितुस्ततः ॥ इति मन्त्रं सप्रसङ्गं विवृणुत ।
- (6) ऋणमस्मिन् सन्नयत्यमृतत्वं च गच्छति ।
पुता पुत्रस्य जातस्य पश्येच्चेज्जीवतो मुखम् ॥ – इति मन्त्रं सप्रसङ्गं व्याख्यात ।
- (7) प्र पर्वतानामुशती उपस्थादश्चे इव विषिते हासमाने ।
गावेव शुभ्रे मारता रिहाणे विपाट्छुतुद्री पयसा जवेते ॥ – इति मन्त्रं सप्रसङ्गं व्याख्यात ।
- (8) नक्षत्रियः इति रूपं साधयत ।
- (9) लेटोऽडाटौ इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।
- (10) तेजस्वी इति रूपं साधयत ।

[D] पञ्च दीर्घोत्तरैः समाधेयाः ।

6×5=30

- (1) वेदस्य पाठप्रकारान् उल्लिख्य यथेच्छं द्वयं व्याख्यात ।
- (2) विश्वामित्रनदीसंवादस्य सारं वर्णयत ।
- (3) नक्षत्राद्धः इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।
- (4) वर्धन्तु इति रूपं साधयत ।
- (5) समुद्रियाः इति रूपं साधयत ।

